

Magdalena Płotka

Św. Tomasz z Akwinu o pragnieniu, woli i powinności: tomistyczna koncepcja
praktycznej samowiedzy

(Abstrakt)

Do zagadnień związanych z poznaniem samego siebie należy, między innymi, samopoznanie w kontekście racjonalnego i wolnego działania. Powyższy problem rozważał św. Tomasz z Akwinu w kontekście takich zagadnień jak wolny wybór, namysł, decyzja, zmiana postanowienia i moralna powinność. Podstawowy problem niniejszego referatu, który chciałabym rozważyć odnosząc się do pism Akwinaty sprowadza się do pytania: czy samowiedza bierze udział w procesie (wolnego) wyboru i działania? Jeżeli tak, to do jakiego stopnia poznanie samego siebie modyfikuje charakter podejmowanych decyzji i działań?

Punktem wyjścia niniejszych rozważań jest tomistyczna koncepcja działania, w której związek pragnień i działań ujmuje się jako związek przyczynowo-skutkowy. W pierwszej części referatu postaram się w oparciu o analizy św. Tomasza z Akwinu zrekonstruować teorię działania oraz przedstawić problemy z nią związane. W drugiej części referatu wykorzystam Tomaszową koncepcję związku rozumu z aktami woli, by pokazać w jaki sposób można rozbić przyczynowo-skutkowy związek pragnienia i działania i tym samym zapewnić zarówno wolność wyboru i działania oraz zagwarantować odpowiedzialność podmiotowi działającemu. W trzeciej części referat będę argumentować za przyjęciem stanowiska Akwinaty, według którego krytyczna refleksja nad własnymi pragnieniami i dążeniami jest warunkiem wolności działań. Zdaniem św. Tomasza, poprzez krytyczną refleksję nad własnymi pragnieniami i powiązаныmi z nimi działaniami człowiek działający wyraża wiedzę o samym sobie.